

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

יז.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י ס"ט מהלכות
שכניו הלכה א פנה עשין
טושי"ע ח"מ י"ב קנה סעף
ב ב מ"י ט"ז שם הלכה ב
טושי"ע שם סעף ד:
ג ג מ"י ט"ז שם טושי"ע ט
סעף ה:
ד ד מ"י ט"ז שם הלכה ג
טושי"ע שם סעף ז:
ה ה מ"י ט"ז שם הלכה ד
טושי"ע שם סעף ח:

ש'רשה בו' מעין העולם הבא. תימה לרש"י א מאי לא חשיב
נמי איזוב דלאר עליל (דף טו:) והאמתות רעונות על
דיהם מלמד שהטעימו הקצ"ה מעין עולם הבא וי"ל דאיזוב לא היה
אלא צמד מילתא ואברהם ויחזק ויעקב נהגו מעין עוה"ב מכל וכל:
שבועה שלא שרשה בהן רמה.

תימה לרש"י א מאי לא חשיב
לדיקי נמי דלאר בצנת צפ' שואל
(דף קנב:) ורקב עגמות קנאה מי
שיש לו קנאה צלבו עגמותיו נרקבין
ושאין קנאה צלבו אין עגמותיו
מרקיבין וי"ל דיכול להיות שלא
ירקב וישלטו צו רמה כדלאר
במעשה דרבי (ו) אלעזר בן שמעון
בשואר את הפועלים (ב"מ דף קד טז):
דנפקי רישא מאלודניה:

ש'רשה לא ש'לט בהן יצר הרע.
אין לפרש שלא שלט
כלל דא"כ היכי קבלו עליה אגרא אלא
כדלאר (יומא דף נח:): מאי דכתיב רגלי
חסידי יסמור כיון שעבר אדם רוב
שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא ה"י'
כיון שראה הקצ"ה שהיו דומקין עליו
כל כך להתרחק מן העצירה סייסם
הקדוש ברוך הוא מכאן ואילך שלא
שלט בהן יצר הרע:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור. כל הני איירי דליית
צהו מיאל וטעמא משום
ממונתא כדאמרין בגמרא ותימה
לר"י והא אמרי' בגמ' כל מרא ומרא
דקא מתיב בו' ואומר ר"י דלא קאמר
אלא שמאותה שעה ממחיל הדיק
וכיון דמתחילת הדיק הוו גירי דלייה
מודה ר' יוסי ומיהו אי לאו משום מיאל
לא היה לר"י הרחקה ג' טפחים:
לא שיה ולא מערה. וה"ה חרילין
ועינין והני נקט אגב צור
דכלל מקום רגיל לשנות שיח ומערה
בזהדי צור ואמת המים ועברת
הכונסין דאין רגיל לשנותו גבי צור
מפרש בגמ' דלריכי תרויהו ומהו
הא לא מפרש אלא לא הוה שמעיין
להו מצור: דמני למימר דצור ושח
דעמוקין טפ"ג צעי הרחקת שלשה
אזל הנך דלא עמיקי כולי האי הוה
אמינא דלא צעי הרחקת שלשה ואי
תנא הני הוה אמינא דצור ושח
דעמיקי טפ"ג צעי הרחקת יותר מג'
וצפרק הפרה (ב"ק דף קד ט:): דתנן אחד
החופר צור ושח ומערות ומצריך
להו לכוולה בגמרא התם נישא דלא
הוה ליה לתנא למינקטיהו אגב צור
כיון דכתיב צור בקרא אלא הוה ליה
למינתי צור לחודיה:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין אא"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד² ומרחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (ד) סד בסיד²
ומרחיקין את הזרעים ואת המחרושה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
ומרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרוב (ה) ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: גמ'¹
פחה

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין אא"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד² ומרחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (ד) סד בסיד²
ומרחיקין את הזרעים ואת המחרושה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
ומרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרוב (ה) ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: גמ'¹
פחה
של נחשת² הוה מצי לשנויי כאן בסלעים של אצנים כאן בשל כסף
אלא נישא ליה לשנויי כולהו במתכת: וסד בסיד. נראה לר"י
דבסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס או דאי גרסי' בסיפא או
סד בסיד אס כן תפשוט דברישא וסד בסיד תנן מללא קמני או
סד ברישא כמו בסיפא אלא ודאי בסיפא נמי גרס וסד והא
דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דבסיפא הוה או סד בסיד
בריא. פירש ר"ח צטן דתנור נר מלמטה ובחמנייתו מרחיב וכולט ויואל כשיעור טפח ומאמנעיתו מילר ועולה:
פחה

כל מכל כל. באברהם כתיב (בראשית כד) וה' צדק את אברהם
כלל צדקה כתיב (שם ט) ואוכל מכל צדקה כתיב (שם לג) וכי יש לי
כל כלומר לא חסרו שום טובה: חלל בקרבי. יציר הרע מת בקרבי:
צעריה קא מדיר. על לבו ממש הוא
מנוב לרות: שלא שלט בהן מלאך
פגומ. אלא ממו בנשיקה על פי
שכינה: כל מכל כל לא חסרו
שום כבוד ומינו כבוד זה בנשה
ואהרן שנאמר בהן על פי ה' ואס
אלו ממו ע"י מלאך [המות] נמלא
שחסרו כבוד: כדאמרן. שמתו
ע"פ שכינה ואין רחמים רמה לשלוט
במי שנתוק משינה שהרי אין הרמה
בלא אלא מנופה מרה המטפטפת
מסכינה של מלאך המות דלאר מר
(ע"ד דף כ:) ממנה מת ממנה מסריח
ממנה פניו מוריקות: ישכון לנעט
עליו. הכי דריש (ו) ישכון לנעט בנימין
על סמיכות ידידות השכינה: צעטיו
של נחש. צעמא של נחש כלומר
לא היה רחמי למות אלא שגורה
גורת מיתה על כל תולדותיו של
אדם הראשון צעמא של נחש צעטיו
תרגום של עלתו דכתיב (דניאל ו)
אתיעטו כל וגו' וכן המצי עטא
וטעם (שם ט): ואחיוסיס. צבני
יש כתיב:

מעין העולם הבא אלו הן אברהם יצחק
ועקב אברהם דכתיב ביה יבכל יצחק
דכתיב ביה² מכל יעקב דכתיב ביה³ כל
ש'רשה לא שלט בהן יצר הרע אלו הן
אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל
כל ויש אומרים אף דוד דכתיב⁴ ולבי חלל
בקרבי ואידך צעריה הוא דקא מדבר תנו
רבנן ששה לא שלט בהן מלאך המות ואלו
הן אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים
אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל
כל משה אהרן ומרים דכתיב בהו⁵ על פי ה'
ה' והא מרים לא כתיב בה על פי ה'
אמר ר"א⁶ מרים נמי בנשיקה מתה דאתיא
שם שם ממשוה ומפני מה לא נאמר בה על
פי ה' שגנאי הדבר לומר תנו רבנן שבעה
לא שלט בהן רמה ותולעה ואלו הן אברהם
יצחק ויעקב משה אהרן ומרים ובנימין בן
יעקב (א) אברהם יצחק ויעקב דכתיב [בהו]
בכל מכל כל משה אהרן ומרים דכתיב
[בהו] ע"פ ה' בנימין בן יעקב דכתיב
ולבנימין אמר יריד ה' ישכון לבטח עליו ו"א
אף דוד דכתיב⁸ אף בשרי ישכון לבטח ואידך
ההוא רחמי הוא דקא בעי תנו רבנן⁹ ארבעה
מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין
בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד
ובלאב בן דוד וכולהו גמרא לבר מישו אבי
דוד המפרש ביה [קרא] דכתיב ואת עמשא
שם אבשלום תחת יואב על הצבא ועמשא
בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל
אביגיל בת נחש אחות צרויה אם יואב וכי
בת נחש היא והלא בת ישי היא דכתיב
ואחיותיהם צרויה ואביגיל אלא בת מי
שמת בעטיו של נחש:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור. צור שיח ומערה.
מפורשים צצנא קמא צפרק
שור שגנת את הפרה (דף ט:): צור.
עגול: שיח. ארון וקל: מערה.
מקורה בקירו: נצירה הכונסים.
חופר חפירה מרובעת צעמא אמה
או יותר ומי גשמים מתכנסים זה
לכנס בגדיהם והיו להם שמים אחת
שזורים את הבגדים יוס או יומים
בלואת כלבים והיא קרויה ממנאן
גמ'¹ וע' ואחת שמעשפים זה והיא
קרויה נדיין [ססן]: אא"כ בו'. מפני
שהחפירה הסמוכה לצור ממלשת
כותלי הצור ומרפה אותו: וסד צסיד.
את כותלי חפירתו: גפח. סקולת
זימים שנתעצרו צבית הגד: הסלעים.
אצנים שהאור יואל מהן שקורין
קוילייש שכל אלו קשין לחומה
שמואלאין הגל: מן הסוס. כותל
לצנים של טיט בנינו על גבי קרקע
ולאו צבור קאי השתא: ועי' עי'.
קשין לכותל כדמפרש בגמ'²: ומחרישה.
מרפה את יסודו ונופל: מי רגלים.
ממנסקין את הלצנים שהן של טיט
יבש: ריחים. קשין לכותל שמנידין
את הקרקע בגלגול חצבתן: מן השכב.
היא הריחים התחמונה: הרוב. היא
העליונה הרוכבת על זו והיא קצרה טפח
מן התחמונה: ואת הספור שלשה מן
פלניא. תנור כלי חרס הוא שרוף
בכבש כשאר קדירות ומעל המעלה
והצא לקובעו בדרך עושה בנין טיט
ואצנים שיהיו לו לצקים ומושיצין אותו
קרקע ואותו בנין עשוי בשיפוע רחב מלמטה וקצר מלמעלה כמדת
התנור תחמונה קרוי כליל ועליו קרוי שפה כלילא
שפתה עליונה ולפי שהבלו של תנור קשה לכותל צריך להרחיקו: גמ'¹
פחה

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין אא"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד² ומרחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (ד) סד בסיד²
ומרחיקין את הזרעים ואת המחרושה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
ומרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרוב (ה) ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: גמ'¹
פחה
של נחשת² הוה מצי לשנויי כאן בסלעים של אצנים כאן בשל כסף
אלא נישא ליה לשנויי כולהו במתכת: וסד בסיד. נראה לר"י
דבסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס או דאי גרסי' בסיפא או
סד בסיד אס כן תפשוט דברישא וסד בסיד תנן מללא קמני או
סד ברישא כמו בסיפא אלא ודאי בסיפא נמי גרס וסד והא
דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דבסיפא הוה או סד בסיד
בריא. פירש ר"ח צטן דתנור נר מלמטה ובחמנייתו מרחיב וכולט ויואל כשיעור טפח ומאמנעיתו מילר ועולה:
פחה

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין אא"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד² ומרחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (ד) סד בסיד²
ומרחיקין את הזרעים ואת המחרושה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
ומרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרוב (ה) ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: גמ'¹
פחה
של נחשת² הוה מצי לשנויי כאן בסלעים של אצנים כאן בשל כסף
אלא נישא ליה לשנויי כולהו במתכת: וסד בסיד. נראה לר"י
דבסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס או דאי גרסי' בסיפא או
סד בסיד אס כן תפשוט דברישא וסד בסיד תנן מללא קמני או
סד ברישא כמו בסיפא אלא ודאי בסיפא נמי גרס וסד והא
דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דבסיפא הוה או סד בסיד
בריא. פירש ר"ח צטן דתנור נר מלמטה ובחמנייתו מרחיב וכולט ויואל כשיעור טפח ומאמנעיתו מילר ועולה:
פחה

(א) [מ"ק סח.] (ב) ג"ה
אברהם יצחק יעקב משה
אברהם ומרים כדאמרין
בנימין בן יעקב וכו' וזה
תנן פירוש' דהא ד"ה
כדאמרין [וכו.] (ג) שנת ט:
(ד) ג"ה וסד. (ה) [לקמן ע"י:]

תורה אור השלם

1 ואברהם וכן בא בימים
והן בורך את אברהם בכל:
בראשית כד א
2 והצדיק יצחק וירדה גילה
עד מואד ויאמר מי אפוא
הוא היצד צדי יקבא בו
ואבל מכל נטוים תבוא
ואקברוהו עם גרונו יקוה:
בראשית כו לו

3 קח נא את ברכתי אשר
הבאת לך בי יצני אלהים
וכי יש לי כל ויפצר בו
יקוה:
בראשית לג א
4 כי יצני ואבינו אבי ויבני
הלל בקרבי:

החלים סד
5 ויעל אהרן והבין אל הר'
ההר על פי ה' וקמת שם
בשנת הארבעים לצאת
בני ישראל מארץ מצרים
בחדש החמישי באחד
לחדש:
ממדיב לג א
וקמת שם משה עבד ה'
בארץ מואב על פי ה':
דברים לו ה

6 ויקבו בני ישראל כל
העדה מדבר צן חודש
הראשון וישב העם בקרש
וקמת שם מרים ויקברו
במדבר כ א
שם:

7 לבנימין אמר יריד ה'
ישכון לבטח עליו חפץ עליו
כל היום ובין חתפיו שכן:
דברים לג ב

8 לכן שחמ לבי ויגל כבודי
אף בשרי וישכן לבטח:
החלים ט ז

9 ואת עמשא שם אבשלום
תחת יואב על הצבא
ועמשא בן איש ושמו
יתרא הישראלי אשר בא
אל אביגיל בת נחש אחות
צרויה אם יואב:

10 ואחיותיים צרויה
ואביגיל ובני צרויה אביש
ויואב ועשוי אל שלשה:
דברי הימים א ב טז

הגהות הב"ח

(א) במשנה ולא נצרכת
כובסין יואב את החוק
מכותלו של תנור:
(ב) שם ואת הסלעים מן
הכותל של: (ג) רש"י ד"ה
ישכון וכו' הכי דריש ליה
ישכון בנימין לבטח על
סמיכת: (ד) תוס' ד"ה
שענה וכו' ד"י אלטוב
בר"ש: (ה) שם ד"ה סלעים
כו' ואת תנא מני דלון
טומיין:

לעני רש"י

קוילייש [קוילו"שן].
אבני חלמיש.